

СЕКЦІЯ 2. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ НЕДОСКОНАЛОСТЕЙ РИНКУ

УДК: 339

Думкіян Мікаел
*Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна*

ЕТАПИ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Dumkiian Mikael

STAGES OF TRANSNATIONALIZATION WORLD MARKET TELECOMMUNICATION SERVICES

На світовому ринку телекомунікаційних послуг починаючи з 90-х років минулого століття і на початку нинішнього століття можна виділити наступні домінуючі тенденції.

Швидке повсюдне збільшення загального обсягу телекомунікаційних послуг, поява все більш ефективних і технічно досконалих видів комунікацій, таких як Інтернет і стільниковий зв'язок.

Зростання масштабів і повсюдна диверсифікація діяльності телекомунікаційних компаній, що супроводжується переходом телекомунікаційних операторів до надання все більш широкому колу користувачів більш різноманітного спектра послуг (доступ в Інтернет через мобільні телефони, поєднання функцій фотоапарата в мобільному телефоні, взаємодія побутової домашньої техніки, комп'ютерів, автомобілів і телефонів тощо).

Подальша лібералізація щодо надання телекомунікаційних послуг на національних ринках, підвищення їх відкритості, активне створення спільних підприємств за участю іноземних компаній-операторів все в більшій кількості країн світу, що поєднується з процесами демонополізації на національних телекомунікаційних ринках країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються.

Наростання конкуренції між телекомунікаційними компаніями-операторами на світовому ринку, що супроводжується розширенням географічних меж їх діяльності, підвищенням концентрації капіталу в руках найбільших транснаціональних телекомунікаційних компаній-операторів в результаті міжнародних злиттів і поглинань; повсюдний перехід провідних світових компаній-операторів на використання обмеженого кола найбільш сучасних стандартів.

В динаміці розвитку світового ринку телекомунікаційних послуг в кінці ХХ і на початку ХХІ ст. можна виділити два основних етапи. Перший етап - зародження світового

ринку телекомунікаційних послуг, який тривав до 1993 року включно та характеризується дуже помірним зростанням, що пов'язано з тоді ще незначним попитом на телекомунікаційні послуги, з явним переважанням вузького кола монополій на національних ринках.

На другому етапі формування і зростання світового ринку телекомунікаційних послуг, який триває і в даний час, відбувається значне прискорення темпів зростання в першу чергу за рахунок збільшення попиту на послуги стільникового зв'язку і швидкого розвитку Інтернету.

Відбувається всеохоплююча лібералізація національних ринків телекомунікаційних послуг, що супроводжується подальшою активізацією процесів злиття компаній. У той же час відбувається і зворотний процес – активізація демонополізації найбільших фірм і компаній перш за все в країнах із середнім рівнем розвитку телекомунікаційного ринку (Чехія, Угорщина, Китай, Бразилія), що тільки вступили на шлях більш повної інтеграції в світовий ринок телекомунікаційних послуг.

Наочним прикладом швидкого зростання нових видів телекомунікаційних послуг можуть бути наступні показники. Якщо в 1910 р. у всьому світі функціонувало близько 7 млн. телефонів, то в 1950 р їх стало близько 51 млн., тобто зросла більш ніж в 7 разів. У 2004 р. число стаціонарних телефонів в світі перевищило 1,2 млрд., тобто їх число за останні 50 років зросло більш ніж у 20 разів. Цікаво те, що приросту числа користувачів, наприклад, радіоприймачів з моменту їх винаходу до 50 млн. абонентів в минулому столітті знадобилося близько 40 років, для телебачення цей період склав уже 13 років, для Інтернету - лише близько 4 років. Так, якщо в 1991 р число користувачів Інтернету в світі становило близько 5 млн., то в 2005 р. їх число збільшується до 1,02 млрд., тобто за 14 років відбулося збільшення більш ніж в 200 разів.

Причинами такого швидкого збільшення темпів зростання нових видів телекомунікаційних послуг є не стільки загальне збільшення населення в світі і зростання його доходів, але в першу чергу все зростаюче значення нових факторів формування ринку, характерних для останньої чверті ХХ ст.: бурхливий розвиток науково-технічного прогресу, серйозні соціально-економічні зрушення в суспільстві, процеси подальшої лібералізації діяльності в цій сфері як на національному, так і на міжнародному рівні, в рамках процесів інтернаціоналізації і глобалізації, що активно розвиваються.

Процеси лібералізації, тобто процеси зміни форм державного регулювання, коли на зміну прямим методам регулювання (державна власність, державні інвестиції та субсидії) приходять непрямі (грошово-кредитна і податкова політика), які вже активно йдуть в провідних країнах на світовому телекомунікаційному ринку послуг і поступово переміщуються в країни з менш розвиненими ринками. Країни Центральної та Східної

Європи поки що в меншій мірі зазнали цих тенденцій. Однією з найважливіших подій в Європі стала поетапна відміна Комісією Європейського союзу прямого державного регулювання європейських ринків телекомунікаційних послуг, результатом якої стало істотне підвищення рівня конкуренції, зниження ступеня монополізації на ринках Франції, Німеччини, Великобританії і в ряді інших країн.

Експерти світового телекомунікаційного ринку фіксують ряд серйозних зрушень, що відбуваються в даний час. Одним з найпомітніших трендів є поширення інфраструктури LTE. Це універсальна тенденція, яка не залежить від регіону світу, вона характерна як для розвинених, так і для країн, що розвиваються. За оптимістичними прогнозами, до 2017 року рівень поширення LTE в світі досягне 50% і охопить 785 млн. передплатників в порівнянні з 93 млн. в 2015 р. Лідируючі позиції сьогодні займають США - 48 млн. користувачів і розвинені країни Південно-Східної Азії (наприклад, Південна Корея - 26 млн.). При цьому в США до 20% підключень до кінця поточного року буде переведено на LTE (за оцінками Всесвітньої асоціації GSM - ГСМА). Набагато менше поширення технологія отримала в Європі, що викликає певне занепокоєння гравців ринку і експертів.

За даними GSA за рік, з січня 2014-го р. по січень 2015 р. асортимент LTE-пристроїв виріс на 148%. Компанія Strategy Аналітика опублікувала дані, згідно з якими в минулому році було продано 100 млн. LTE-смартфонів і, за прогнозами компанії, число продажів цих пристроїв в 2016 р досягне 275 млн.

У процесі конкуренції між компаніями як на національних, так і на міжнародних ринках телекомунікаційних послуг можна виділити два етапи.

Перший етап характеризується посиленням конкуренції в областях міжнародного та міжміського телефонного зв'язку через те, що дані сегменти традиційно є більш прибутковими.

На другому етапі відбувається загострення конкуренції на інших сегментах ринку телекомунікаційних послуг, зокрема, в сегменті місцевого зв'язку, в сфері передачі даних, надання доступу в Інтернет, супутникового зв'язку тощо, так як дані сегменти є монополізованими і в силу цього новим незалежним компаніям працювати тут складніше.

Список використаних джерел:

1. IDATE DigiWorld. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idate.org/>
2. Information Economy Report, 2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/docs/sdteedc20051_en.pdf